

האם הגודל (של הכיתה) קובע (את הערכת ההוראה)?

השאלה

האם מרצים שמלמדים בכיתות גדולות נדונו מראש לדירוגים נמוכים יותר מעמיתיהם המלמדים בכיתות קטנות יותר?

האם באמת קשה יותר ללמד טוב, כפי שנתפס על ידי הסטודנטים, כשמספר הסטודנטים הוא גבוה?

מחקר הזוטא

כדי להשיב על השאלה, בדקנו את ממוצעי דירוגי המרצים על הפריט "הערכה כוללת של המרצה" בסקרי ההוראה בשנים האחרונות. גילינו ממצאים עקביים כלהלן בכל הסמסטרים ובכל הפקולטות (למעט מקרים בודדים בפקולטה מסוימת בסמסטר ספציפי, מקרים שאין בהם כדי להצביע על מגמה מתמשכת).

כדי להמחיש את הממצאים, מצורפת טבלת דירוגי המרצים בסמסטר א' תשס"ה מפקולטות אחדות באוניברסיטה, בחתך של גודל הכיתות:

יותר מ- 80 תלמידים בכיתה	בין 40-79 תלמידים בכיתה	בין 16-39 תלמידים בכיתה	עד 16 תלמידים בכיתה	
4.90	5.18	5.25	5.37	הנדסה
4.93	5.31	5.60	5.90	מדעים מדויקים
5.13	5.25	5.35	5.62	ניהול
5.55	5.46	5.99	5.98	משפטים

קל לראות כי לגבי כל פקולטה (עם סטיות קלות לגבי הפקולטה למשפטים), ממוצעי הדירוגים הגבוהים ביותר התקבלו בכיתות קטנות, וכי קיימת מגמת ירידה בגובה הדירוג ככל שמספר התלמידים עולה.

בפקולטות מסוימות (כגון הנדסה ומתמטיקה) הירידה בדירוגים היא עקבית וכמעט ליניארית כפונקציה של מספר התלמידים. בפקולטה למשפטים, לעומת זאת, ניתן להצביע על 'מדרגה' בין דירוגי המרצים בכיתות קטנות עד בינוניות לבין הדירוגים שהתקבלו בכיתות גדולות עד גדולות מאד (מ- 40 תלמידים ומעלה).

מגמות דומות של ירידה בדירוגי המרצים ככל שמספר התלמידים גדל קיימות, כאמור, גם בפקולטות האחרות, בכל סמסטר בשנים האחרונות. הנתונים המלאים מופיעים בקטגוריה 'סקרים' באתר המרכז לקידום ההוראה.

המסקנות

מנתונים אלה עולה כי קל יותר להשיג שביעות רצון של הסטודנטים כאשר מלמדים בכיתות קטנות מאשר בכיתות גדולות. ניתן להסביר זאת בכך שבכיתה קטנה ואינטימית התלמידים

חשים בדרך-כלל בנוח לשאול את המרצה שאלות כשאינם מבינים ולתקשר עימו באופן בלתי-אמצעי. כל התלמידים מקבלים תשומת לב כמעט אישית, גם הללו שאינם מתבלטים בשיעורים. בנוסף, התאמת השיעורים ורמתם לקבוצה קטנה של תלמידים היא משימה קלה יחסית לביצוע עקב ההכרות איתם. כל אלה משפיעים לטובה על שביעות הרצון של התלמידים מהמרצה.

מרצים אשר מלמדים בכיתות גדולות מתמודדים עם אתגר מקצועי מורכב. בכיתות גדולות, יצירת תקשורת טובה עם כלל התלמידים היא משימה קשה לביצוע מסיבות מגוונות כמו: מרחק פיסי בין המרצה לתלמידים, חוסר בטחון של המרצה מול קבוצה גדולה, אקוסטיקה גרועה, יותר רעש מצד התלמידים... התאמת רמת השיעור והתכנים הנדונים בו לקבוצה גדולה גם היא בעייתית עקב ההטרוגניות הגדולה יותר מאשר בכיתה קטנה. גורמים אלה מגבירים את הסיכוי לקושי ותסכול אישי של התלמידים במהלך השיעורים ומשפיעים לרעה על שביעות רצונם מהמרצה.